

הקשר בין קיום ספרייה בית ספרית לבין קידום תהליכי קריאה של תלמידי בתי ספר יסודיים בישראל / איריס זינר

תקציר

"אפשר שלא היו בילדותנו ימים שחינו אותם כה במלואם, אף כי דימינו כי עברו עלינו בלי לחיותם, כימים שבילינו עס ספר אהוב" (פרוסט, 2003). במילים אלו פותח מרסל פורסט את חיבורו על הקריאה. לדעתו, קריאת ספרות הינה חוויה המעצבת את אישיותו של הקורא ומפגישה אותו עס עצמו ועס הנצח. את חווית הקריאה נושא עמו הקורא לאורך כל חייו. קריאת ספרים הינה אחת מהחוויות המלוות אותנו לאורך חיינו ומעוררת בנו רגשות וזיכרונות הנוגעים במקומות החבויים ביותר של עצמנו.

לקרוא פירושו לחשוב על דמויות ואירועים שהטביעו את חותמם על התנהגותנו ועל חיינו, גם אם אינם או הינם פרי דימוינו של הספור, ולחשוב עליהם כאילו פגשנו אותם אישית.

לקרוא פירושו להתכרבל מתחת לשמיכה עס ספר טוב. לקרוא פירושו להתייחס אל ספרים באהבה ובכבוד יותר מאשר לכל חפץ אחר המצוי ברשותנו. לקרוא פירושו להיות להיות בו תרבות. כיום בעידו שבו אמצעי התקשורת והטלוויזיה מעצבים את המציאות של ילדינו, בעידו בו המחשב והאינטרנט מהווים את הקשר הבלתי אמצעי של ילדינו עס העולם, אנו, אנשי החינוך, צריכים ליצור הזדמנויות שבהן ייפגשו התלמידים עס ספרים ולשמר את תרבות הקריאה בספר. תפקידנו של המורים והספרנים כאחד לעורר את תלמידינו לסקרנות ולרצון לשקוע ביו דפי הספר, על מנת לגלות את האוצרות הטמונים בו ולחוות חוויה של מפגש עס עולמות אחרים, במטרה למצוא בהם את עולמם הפנימי ואת רגשותיהם. ספריית בית הספר הינה

המקום המתאים ביותר לעידוד וטיפוח הקריאה בקרב הילדים ועל ידי כך לקדם את קריאתם ולהעלות רמת השגיהם. אחת הדרכים להשיג מטרה זו היא הפעלת ספריות בבתי הספר היסודיים מתוך מגמה להעלות את חשיפתם של הילדים לספרים ולקריאה בהם, בעיקר לכל אלו שאין באפשרותם להגיע לספריות הציבוריות.

מטרת המחקר הייתה לבדוק את הקשר בין קיום ספרייה בית ספרית לביו קידום תהליכי קריאה של תלמידי בית הספר היסודי. כלומר האם עצם קיומה של ספרייה בית ספרית מזמן מפגשי קריאה רבים המשפיעים על השפה ואוצר המילים ועל הלימודים בכלל.

שאלת המחקר היתה: האם קיים קשר בין קיום ספרייה בית ספרית לביו קידום תהליכי קריאה של תלמידים בבתי ספר יסודיים.

השערות המחקר:

1. ילדים שבבית ספרם ספרייה יקדישו יותר זמו לקריאת ספרים בהשוואה לילדים שבבית ספרם אין ספרייה.
2. ילדים שבבית ספרם ספרייה יביעו יותר אהבה לקריאה מילדים שבבית ספרם אין ספרייה.
3. ילדים שבבית ספרם ספרייה יקראו ספרים ממגוון סוגות (ז'אנרים) רחב יותר מילדים שבבית ספרם אין ספרייה.
4. ילדים שבבית ספרם ספרייה ימצאו קוראים ספר בהשוואה לילדים שבבית ספרם אין ספרייה.
5. ילדים שבבית ספרם ספרייה יעידו כי שפתם ואוצר המילים שלהם עשירים יותר בהשוואה לילדים שבבית ספרם אין ספרייה.
6. ילדים שבבית ספרם ספרייה יכירו מספר רב יותר של סופרים וספרים מילדים שבבית ספרם אין ספרייה.

אוכלוסיית הנבדקים כללה 351 ילדים בכיתות ד' ו-ה' משישה בתי ספר במחוז מרכז, אשר מילאו שאלון שהועבר על-ידי החוקרת ועוזריה בחודשים סיון ותמוז תשס"ט.

לשם ביצוע המחקר השתמשה החוקרת בשיטה הכמותית המציגה נתונים הנאספים באמצעות שאלונים. השאלונים הועברו כאמור, בכיתות ד' ו-ה' בשישה בתי ספר יסודיים במיגזר הממלכתי - כאשר בשלושה בתי-ספר קיימת ספרייה (קבוצת הניסוי) ובשלושה בתי-ספר לא קיימת ספרייה (קבוצת הביקורת).

קבוצת הניסוי כללה 187 תלמידים אשר קיימת בבית ספרם ספרייה, לצומת קבוצת הביקורת שכללה 164 תלמידים אשר לא קיימת בבית ספרם ספרייה.

מתוצאות המחקר ניראה כי בבדיקת הקשר בין קיום ספרייה בית ספרית לבין קידום תהליכי קריאה נמצא כי ממצאי מחקר זה אוששו באופן חלקי את השערות המחקר. בבדיקת הקשר בין תדירות הקריאה, הזמן המוקדש לקריאה במשך היום, האהבה לקריאה, קריאת ספרים מסוגים שונים. הימצאותו של ספר קריאה בהשאלה, קריאת ספר כרגע והשפעה, על אוצר המילים והשפה

